

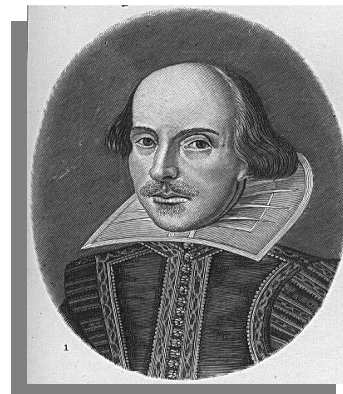
Autorka: Małgorzata Miazga,
nauczycielka- doradczyni metodyczna języka polskiego
w Samorządowym Ośrodku Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach

Temat lekcji: Dramat *Makbet* Szekspira jako traktat na temat zła.

Czas trwania zajęć: dwie godziny lekcyjne

Cele lekcji:

- analiza funkcji elementów świata przedstawionego w utworze
- ukierunkowana charakterystyka głównych postaci
- dyskusja na temat źródeł i przejawów zła
- indywidualna interpretacja wybranych elementów dramatu

Rozwiązania metodyczne:

- a) formy pracy: praca z całą klasą, praca w grupach;
- b) metody pracy: problemowa, tekstu przewodniego, burza mózgów.

Przebieg lekcji:

1. Wprowadzenie: refleksja na temat pochodzenia zła – odwołanie się do wiedzy uczniów.

***unde malum?* (łac. „skąd zło”)**

greccy filozofowie: niewiedza

greccy literaci: sprzeniewierzenie się przeznaczeniu

chrześcijanie: grzech

2. Sformułowanie głównego celu lekcji, którym jest wykrycie różnych przejawów zła opisanych w dramacie Szekspirowskim; pierwszym krokiem wiodącym do celu będzie analiza postaci czarownic.
3. Omówienie wizerunków czarownic w spektaklach teatralnych lub malarstwie- indywidualne komentarze dot. koncepcji autorskich.

4. Sprawdzenie wiedzy o dramacie poprzez odpowiedzi na pytania; nauczyciel wyświetla pytania na tablicy multimedialnej lub ekranie, poleca zapisać poprawne odpowiedzi (np. 3A), a następnie sprawdza poprawność poprzez podniesienie ręki przy zaznaczonym dystraktorze. Omawia wyniki.

1. Jaka postać mitologiczna została przywołana w "Makbecie"?

- a. Hera
- b. Hekate
- c. Atena
- d. Afrodyta

2. Kto namawiał Makbeta do popełnienia zbrodni?

- a. lady Makbet
- b. czarownice
- c. nikt
- d. duch

3. Czyja żona upokorzyła Czarownicę?

- a. Żeglarza
- b. Odźwiernego
- c. Wieśniaka
- d. Pokojowego

5. Ile Czarownic spotkał Makbet?

- a. dwie
- b. trzy
- c. cztery
- d. kilka

6. Gdzie spotkał Makbet po raz pierwszy Czarownice?

- a. w zamku
- b. w Lesie Birmańskim
- c. na wrzosowisku
- d. na leśnej polanie

7. Charakterystyka czarownic na podstawie poszczególnych fragmentów dramatu; praca w sześciu grupach – członkowie uzgadniają, które części tabeli mogą uzupełnić informacjami i komentarzem. Mogą się podzielić rolami (np. badanie tekstu, wybór cytatów, redakcja notatki).

Przydział pracy:

Grupa I: Akt 1 scena 1

Grupa II: Akt 1 scena 3 (rozmowa czarownic między sobą)

Grupa III: Akt 1 scena 3 (rozmowa czarownic z Makbetem)

Grupa IV: Akt 3 scena 5

Grupa V: Akt 4 scena 1 (rozmowa czarownic między sobą)

Grupa VI: Akt 4 scena 1 (rozmowa czarownic z Makbetem)

Przykładowe ustalenia

	Informacje w dramacie +komentarz
Jak wyglądają?	- chude palce, zapadłe usta, szpetny wygląd -pozory kobiecości, ale mają brody -robią wrażenie istot nie z tej ziemi
W jakich okolicznościach pojawiają się wiedźmy?	-blask błyskawic, trzask piorunów, mgły i opary - wrzosowisko, pusta, dzika okolica, miejsce ma też charakter uniwersalny. - w atmosferze grozy, tajemniczości.
Jakie możliwości, na czym polega ich działanie?	- zmieniają wygląd, rozpływają się w powietrzu, zamieniają w zwierzęta - odprawiają czary i zaklęcia - władają żywiołami, wywołują burze na morzu, kierują wiatrami - mają mściwą naturę - ich dokuczliwość jest poniekąd efektem złości ludzi (żony kupca wełny). - wyrządzają liczne szkody ludziom: uśmiercają czarami świnie, nękają żeglarzy, doprowadzają do kalectwa -ich możliwości są ograniczone: nie są w stanie zatopić statku - nie mają pełnej władzy nad człowiekiem, ale mogą go umęczyć
Jakimi cechami charakteryzują się ich wypowiedzi? (przykład ze sc. I)	- są zagadkowe, niejasne, zawikłane - ich wypowiedzi oparte są na paradoksie, np. <i>szpetność upiększa, piękność szpeci</i> Wypowiedź może odnosić się zarówno do dwoistości natury Makbeta, jaki złudności świata, w którym pozory ukrywają prawdę.
Z jakich składników przygotowują swoje mikstury, dlaczego?	- płazy i gady (ropucha, wąż, traszka, padalec, żmija) - zwierzę nocy (nietoperz) - mitologiczny potwór (smok) - fauna drapieżna (wilk, rekin) - trujące rośliny („korzeń zły” rośliny, gałązka cisu) - części ciała Żydów, Turków, Tatarów, czyli niewiernych, wrogów chrześcijan.
Jaką funkcję pełnią w kontekście problemu zła?	- pobudzają ambicję Makbeta, wywołują z głębi psychiki uśpione pragnienie władzy - są uosobienie zła: czynią zło i wywołują zło w ludziach - chcą ich omamić i zgubić, ale nie są w stanie pozbawić człowieka wolnej woli. - Banko widzi w nich siły szatańskie, wytwory umysłów zatrutych roślinami. - Makbet ulega ich sugestiom

8. Rozważenie osobowości Makbeta (nawiązanie do poprzednich lekcji) w celu ustalenia negatywnych cech ujawniających się w wypowiedziach i zachowaniu.

Przykładowe ustalenia:

- egoizm, pycha wynikająca z pozorów pomyślności w życiu,
- lekceważenie rozumu, ztracania człowieczeństwa ,
- okrucieństwo, wyzbycia się lęku przed nieznaną przeszłością i śmiercią,
- ambicja, żądza władzy

9. Wnioski końcowe

- natura zła jest bardzo skomplikowana;
- zło świata jest reakcją na naturę ludzką (np. agresywność kobiety przyczyną mściwości czarownicy);
- zło przybiera różną postać (np. metamorfozy wiedźm);
- zło czai się w świecie i kusi człowieka;

- zło tkwi w naturze człowieka;
- zło wynika z moralnych wyborów człowieka

Praca samodzielna na lekcji: wybierz jeden temat i rozwiń w formie wypowiedzi liczącej min.200 a maks.300 słów.

Pamiętaj o co najmniej trójczłonowej kompozycji. Wprowadź 1-2 cytaty w funkcji argumentacyjnej.

1. Badacze twórczości Szekspira przypisują zamkowi Makbeta znaczenie symboliczne. Przeanalizuj wzmianki o zamkowej przestrzeni w tekście głównym i w didaskaliach. Przedstaw swoją hipotezę symbolicznego znaczenia zamku Makbeta.
2. Zaproponuj własny komentarz do jednego z fragmentów dramatu. Na czym – Twoim zdaniem- polega kluczowy charakter wybranego cytatu?
 - a. *Choć najjaśniejszy z aniołów padł w otchłań,
Anioły nadal jaśniejają; choć wszystek
Brud świata umie przywdziać wygląd cnoty,
Cnota ma prawo zachować swój wygląd.* (akt 4, scena 3)
 - b. *Przekleństwo owym diablom, co żonglują
Sensami, mają dwuznacznością słów,
Obietnicami pieszczą ucho, aby
Zadać cios w serce złamaniem obietnic* (akt 5 scena 8)
3. Jak rozumiesz stwierdzenie jednego ze znawców twórczości Szekspira, że *Makbet* jest „sztuką o piekle”? Co-według Ciebie- jest najważniejszym problemem poruszonym w utworze?
4. Przywołaj, co o człowieku pisał włoski humanista, Mirandola. Ułóż Szekspirowski komentarz do poznanych fragmentów eseju.

W jaki sposób współcześni twórcy nawiązują do tradycji szekspirowskiej? Odpowiedz na podstawie interpretacji fragmentu oraz innego tekstu kultury.

[Wskaż nawiązania do dramatu *Makbet* i opisz sposób ich przekształcenia]

Huczała wichura. Błyskawice raz po raz kłuły ziemię, niby niezręczny skrytobójca. Grom przetaczał się tam i z powrotem - po ciemnych, chłostanych deszczem wzgórzach. (...)

Noc była czarna jak wnętrze kota. Można by uwierzyć, że właśnie w taką noc bogowie przesuwają ludzi niczym pionki na szachownicy losu. Pośród tej burzy żywiołów ogień migotał pod ociekającymi krzewami kolcolistu jak obłęd w oczach łasicy. Oświetlał trzy przygarbione postacie. Kiedy zabułgotał kociołek, ktoś zajęczał przeraźliwie:

- Rychłoż się zejdzem znów? Zapadło milczenie. Aż w końcu ktoś inny odpowiedział tonem o wiele bardziej zwyczajnym: - Myślę, że dam radę w przyszły wtorek.(...)

W takie noce czarownice wyruszają w świat. No, może nie całkiem w świat. Nie lubią obcej kuchni, nie są pewne wody, a w dodatku szamani stale zajmują im leżaki. Ale dzisiaj zza porwanych chmur wyłaniał się księżyc w pełni, szarpane wiatrem powietrze pełne było szeptów i bardzo wyraźnego posmaku magii.

Na swej polanie w lesie rozmawiały czarownice.

- We wtorek mam przypilnować dzieciaka - oświadczyła jedna z nich. Nie nosiła kapelusza, a tylko burzę siwych loków, tak gęstych, że przypominały hełm. - Najmłodszego naszego Jasona. Ale może być piątek. Pospiesz się z herbatą, skarbie. Gardło mi zaschło na wiór.

Najmłodsza z trójki westchnęła i chochłą przelała trochę wrzątku z kociołka do imbryka. (...) Magrat lekko drżały ręce, kiedy parzyła herbatę. Oczywiście, czuła się zaszczyczona, ale i zdenerwowana, że przypadło jej zacząć pracę wioskowej czarownicy pomiędzy Babcią i -z drugiej strony lasu - Nianią Ogg. Sama wpadła na pomysł, by utworzyć miejscowy sabat. Miała wrażenie, że tak będzie bardziej... no... bardziej okultystycznie. Ku jej zdumieniu, dwie czarownice zgodziły się, a przynajmniej nie odmówiły zbyt stanowczo.

- Rabat? - zdziwiła się Niania Ogg. - A po co nam wspólny rabat?

- Jej chodzi o sabat, Gytho - wyjaśniła Babcia Weatherwax. - No wiesz, jak za dawnych lat. Spotkanie.

- Potupiemy? - spytała Niania Ogg z nadzieją.

- Żadnych tańców - uprzedziła Babcia. - Nie przepadam za tańcami. Ani śpiewami, ani nadmiernym podnieceniem, ani zabawą z różnymi maściami i tym podobnie.

- Dobrze ci zrobi takie wyjście - oświadczyła z zachwytem Niania.

Magrat była trochę rozczarowana w kwestii tańca i zadowolona, że nie zdradziła jednego czy drugiego pomysłu, który jej chodził po głowie. Sięgnęła po przyniesione z domu zawiniątko. To był jej pierwszy sabat i postanowiła, że wypadnie jak należy.

- Może ktoś ma ochotę na słodką bułeczkę? - zaproponowała.

Babcia dobrze się przyjrzała, zanim odgryzła pierwszy kęs. Każda bułeczka miała symbol nietoperza na wierzchu. Oczka nietoperzy Magrat zrobiła z rodzynek.

Terry Pratchett *Trzy więdźmy*

Źródła:

<http://www.narodowyteatredukacji.pl/galeria/makbet-5/>

<http://malowane-wierszem.blogspot.com/2012/07/alchemicy-tadeusz-nowak.html>

http://magiagrafomanii.blogspot.com/2013/03/srodownik-czarownica-post-czwarty_8443.html

<http://testwiedzy.pl/test/4614/makbet.html>